Suomen ortodoksinen kirkko
Karjalankatu 1
70110 Kuopio

Hallintovaliokunnalle,

Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat hallintovaliokunnan jäsenet,

Suomen ortodoksinen kirkko kiittää mahdollisuudesta tulla vielä kuulluksi opetus- ja kulttuuriministeriön talousarvioesitykseen vuodelle 2024 sisältyvästä hallituksen esityksestä (HE 47/2023 vp) eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta.

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:ää muutettaisiin siten, että ortodoksiselle kirkolle maksettavan valtionavustuksen määrää leikataan yhdellä prosenttiyksiköllä vuosina 2024–2027 osana julkisen talouden menojen sopeuttamista.

Esityksen perusoikeusvaikutukset sekä vaikutukset seurakuntien toimintaedellytyksiin

Uudistamme tässä yhteydessä kaiken lausunnossamme ilmaistun. Yhteenvetona lausunnossamme esiintuodusta toteamme, että **esitetty muutos koskee välillisesti vähemmistöä eli ortodoksisen kirkon jäseniä**, eikä siksi edistä kansalaisten yhdenvertaisuutta. **Ortodoksinen kirkko ja sen seurakunnat palvelevat ja auttavat myös muita kuin vain kirkon jäseniä**, esimerkiksi diakoniatyö sekä työ pakolaisten ja maahanmuuttajien keskuudessa on yhteiskunnallisestikin tärkeää työtä, jonka tarve yhteiskunnassamme on kasvanut mm. inflaation kasvun ja ukrainan sodan myötä. **Tuen tarve ei lähivuosina tulle vähenemään.**

Valtionavustus kattoi ortodoksisen kirkon kuluista noin 35 prosenttia vuonna 2022. Suomen ortodoksiseen kirkkoon kuului vuonna 2022 hieman alle 57 000 jäsentä. Suomen ortodoksista kirkkoa ja sen seurakuntia koskevat samat julkiset velvoitteet kuin muitakin huomattavasti isompia julkisia toimijoita. Näiden velvoitteiden täyttäminen rasittaa pienemmän toimijan taloutta huomattavasti isompaa toimijaa enemmän. Tämä asettaa jo lähtökohtaisesti Suomen ortodoksisen kirkon eriarvoiseen asemaan, jota ehdotettu indeksileikkaus vielä vahvistaisi.

Ortodoksisten seurakuntien kirkollisveroprosentti on keskimäärin kahden prosentin suuruusluokkaa, joten kirkollisveron korotukseen ei seurakunnilla ole mahdollisuuksia. Ortodoksisella kirkolla ei ole myöskään sellaisia asiakasmaksuja, joita korottamalla indeksileikkauksen vaikutusta olisi juurikaan mahdollista kattaa.

Korjausvelan kasvamisen aiheuttama uhka seurakuntien toimintaedellytyksille

Lausuntoomme sisältyvien, jo hallituksen esityksessäkin tunnistettujen perusoikeusongelmien (PL 6 §, 11 §) ohella pyydämme saada kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota vielä seuraavaan seikkaan.

Suomessa säilyneet suojellut ortodoksiset kirkot muodostavat ainutlaatuisen kansallisen ja kansainvälisen kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden, johon liittyy lisäksi monipuolinen aineeton kulttuuriperintö.

Seurakunnat kiinteistöjen omistajina ovat velvoitetut lainsäädännön perusteella ylläpitämään suojellut kirkkorakennukset sekä teettämään niiden entisöinnit ja korjaukset museoviraston asettamien vaatimusten mukaisesti. Ortodoksisten seurakuntien kantokyky suhteessa ylläpidettäviin suojeltuihin kirkkorakennuksiin on heikko. Seurakunnat ovat pienehköjä, mutta niiden vastuulla ovat merkittävät kansalliset kulttuuriperintökohteet.

Tilanteen tekee ortodoksiselle kirkolle erityisen haasteelliseksi se, että seurakunnat ja luostarit **ovat** EAKR ja muidenkin EU-aluekehitystukien piirissä, mutta **tukea ei saa nykyisellään kohdistaa rakennusten restaurointeihin eikä peruskorjauksiin**. Tukea on mahdollista hakea **vain energiatehokkaiden (uusien) ratkaisujen kehittämiseen**. Suojeltujen kirkkorakennusten restauroimalla toteutettavien peruskorjausten osalta energiatehokkuuden parantaminen uusilla menetelmillä ei ole järkevää eikä usein mahdollistakaan. Vanhojen työmenetelmien ja alkuperäisten materiaalien käyttäminen on historiallisissa kirkkorakennuksissa ainoa perinteitä kunnioittava ja rakennusta ennallistava tapa toteuttaa hankkeita.

Esitetty valtionosuusleikkaus merkitsee käytännössä myös sitä, että **ortodoksisella kirkolla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia edes esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriö myöntäisi kirkolle luvan käyttää valtionosuutta näihin hankkeisiin**. Suomen ortodoksisen kirkon talousarvioehdotuksessa vuodelle 2024 on seurakuntien vaatimattomien omien panostusten lisäksi voitu osoittaa peruskorjaus-avustuksiin seurakunnilta kerättävästä keskusrahastomaksusta yhteensä 250 000 euroa. Uhkana on, että lakisääteisesti kunnossapidettävien ja entistettävien rakennusten korjaus-velka kasvaa ajanjaksolla 2024 -2027 indeksileikkausten johdosta merkittävästi. Korjausvelan kasvaessa rakennusten ylläpito- ja korjauskustannukset kasvavat ja lainarahalla toteutettava kulttuuriperinnön ylläpito muodostaa jo lähitulevaisuudessa merkittävän riskin seurakuntien toimintaedellytyksille.

Kirkollisen rakennetun kulttuuriperinnön restaurointihankkeet on mahdollista saada EAKR tuen piiriin vain kirjaamalla siitä **erityistavoite 2028-2034 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kansalliseen liitteeseen.** Tämä on sekä ortodoksiselle

Karjalankatu 1, 70110 Kuopio
puh. 0206 100 210, faksi 0206 100 211
kirkollishallitus@ort.fi

kirkolle että suomalaiselle yhteiskunnalle ratkaisevan tärkeää ainutlaatuisen kulttuuriperintömme säilyttämiseksi.

Kuopiossa 23.10.2023

Kunnioittavasti,

Suomen ortodoksinen kirkko

Jouni Heino
Lakimies
jouni.heino@ort.fi